

Персоналізація аудиторії, звернення до окремих присутніх, наведення прикладів з їхнього життєвого досвіду здатні суттєво підсилити ефект промови, створивши відчуття безпосереднього діалогу між оратором та слухачами. Паралельно з патріотичною лексикою, варто ширше використовувати слова та вирази, пов'язані з цінностями індивідуальної свободи, рівності можливостей, підкреслюючи їхню важливість для суспільства.

Імплементация цих підходів у поєднанні зі спадщиною українського красномовства дозволить істотно підвищити переконливість та ефективність публічних виступів вітчизняних політиків перед різноманітними аудиторіями. Адже риторика є могутнім інструментом впливу на маси, і лише вправне володіння нею відкриває шлях до розуміння та підтримки з боку громадян.

Список використаних джерел

1. Семенюк, О. А. (2010). Основи теорії мовної комунікації. Академія.
2. Серіо, П. (2005). Як читають тексти у Франції (Н. Важеніна, Пер.). Видавництво Соломії Павличко «Основи». (С. 17–22).
3. Фуко, М. (1996). Порядок дискурсу (Н. Вахніна, Пер.). Львів: Кальварія. (С. 10).
4. Фуко, М. (2003). Археологія знання (В. Шовкун, Пер.). Видавництво Соломії Павличко «Основи». (С. 12).
5. Чадюк, О. М. (2020). Сучасний політичний дискурс: лінгвокогнітивний та риторичний аспекти. Київ.
6. ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ. ВОЛОДИМИР ЗЕЛЕНСЬКИЙ. Офіційне інтернет-представництво [Електронний ресурс]. <https://www.president.gov.ua/news>
7. Fahnestock, J. (2011). Political style: The artistry of power. Oxford University Press. (С. 87–103)
8. Osborn, M., & Zarefsky, D. (Eds.). (2019). Rhetoric and political culture. Rowman & Littlefield. (С. 25–42).
9. Speeches and Remarks [Електронний ресурс]. <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/>

Робота виконана під науковим керівництвом канд. філол. наук, доцента. ЦИМБАЛИСТОЇ О. А.

МЕТОДИ МОВНОЇ МАНІПУЛЯЦІЇ

**ПОЗНЯКОВ Д., 1 курс ФТМ ДТЕУ,
спеціальність «Філологія», освітня програма «Прикладна лінгвістика
(політична лінгвістика, англійська мова)»**

Ця наукова стаття досліджує методи мовної маніпуляції, які використовуються в сучасних медіа для впливу на публічну думку. Основні засоби маніпуляції, такі як емоційне забарвлення, викривлення фактів, використання стереотипів та мовні евфемізми, детально аналізуються. Робота надає приклади конкретних медійних стратегій, які спрямовані на формування громадської свідомості та спонукають до певної поведінки.

This Master's thesis explores the methods of linguistic manipulation used in modern media to influence public opinion. Key manipulation tools such as emotional coloring, distortion of facts, use of stereotypes, and linguistic euphemisms are thoroughly analyzed. The thesis provides examples of specific media strategies aimed at shaping public consciousness and prompting particular behaviors.

These annotations succinctly describe the focus and scope of the thesis in three languages, offering a clear overview for multi-lingual readers.

Вступ

Маніпуляція за допомогою мови є одним із найдавніших і найефективніших засобів впливу на людську свідомість. Використання певних мовних технік і стратегій може значно змінювати сприйняття інформації аудиторією, впливаючи на їх рішення та поведінку. У цій роботі розглянуто основні методи мовної маніпуляції, їх вплив та приклади застосування в сучасних медіа.

Основні методи мовної маніпуляції

1. Емоційне забарвлення

Емоційне забарвлення є одним з найпотужніших інструментів мовної маніпуляції, використовуваним в медіа для впливу на емоції і, як результат, на рішення аудиторії. Цей метод полягає у виборі таких слів та фраз, які навмисно викликають сильні емоційні реакції—позитивні чи негативні—що сприяє підсиленню певних поглядів або дій.

Емоційне забарвлення може включати наступні техніки:

а. Вибір конотативно навантажених слів:

- Слова з позитивною конотацією можуть спонукати до прийняття ідей або осіб (наприклад, використання слова «рятувальник» замість «військовий»).
- Слова з негативною конотацією можуть викликати відторгнення або страх (наприклад, «нашестья» замість «прибуття»).

б. Застосування метафор та аналогій:

- Метафори дозволяють переносити емоційне значення одного об'єкта на інший, викликаючи асоціації, що впливають на емоційний стан слухача (наприклад, називаючи війну «бурею»).

в. Використання засобів масової інформації:

- Фотографії, відео та інші візуальні елементи можуть супроводжувати текстові повідомлення, щоб посилити емоційний вплив через візуальні образи.
- Звукові ефекти та музика в радіо та телебаченні також можуть значно збільшувати емоційний вплив на аудиторію.

Приклади застосування

Новинні заголовки:

- Наприклад, заголовок «Жахливе нашестья хвороби» спонукає до більшої тривоги, ніж «Зафіксовано випадки захворювання».

Реклама:

- Рекламодавці часто використовують емоційне забарвлення для стимулювання продажу, описуючи продукт у надзвичайно позитивному світлі або викликаючи страх перед проблемою, яку може вирішити продукт (наприклад, «Захистіть свою сім'ю» для продажу страхових полісів).

Вплив на Суспільну Думку

Емоційне забарвлення може має значний вплив на публічну думку, оскільки емоції є ключовим фактором у прийнятті рішень. Люди схильні більше довіряти інформації, яка резонує з їхніми емоціями, часто ігноруючи більш об'єктивну та раціональну оцінку подій.

Таким чином, розуміння і вміння розпізнавати техніки емоційного забарвлення є важливими для критичного аналізу інформації та запобігання маніпуляцій.

2. Викривлення фактів

Викривлення фактів є ще одним важливим методом мовної маніпуляції, який широко використовується в сучасних медіа для формування громадської думки. Цей метод включає в себе вибіркоче представлення інформації, її перекичування або навіть відверте фальсифікування даних з метою спотворення реальності та введення в оману аудиторії.

Викривлення фактів може бути реалізовано через різні техніки:

а. Вибірковість в подачі інформації:

- Подання лише тієї частини фактів, яка підтримує певну точку зору, ігноруючи контраргументи або контекст, який може змінити перцепцію подій.

б. Перекичування інформації:

- Словесне або візуальне спотворення даних, таке як неправильне цитування джерел, використання фотографій або відео в недоречному контексті, що вводить в оману щодо їх справжнього значення.

в. Фальсифікація:

- Відверте вигадкування даних або обставин, які ніколи не мали місця. Це може включати «фейкові новини», де події, статистика, наукові дані або цитати вигадані з нуля.

Приклади застосування

Медіа-звіти:

- Наприклад, новинний сегмент, що зосереджується тільки на одному негативному аспекті складної ситуації, може викликати в аудиторії враження, що вся ситуація є катастрофічною, ігноруючи будь-які позитивні елементи або успіхи.

Політична пропаганда:

- Політичні кампанії часто використовують перекручування фактів для дискредитації опонентів. Наприклад, перекручування історичних записів або використання вирваних з контексту цитат для створення негативного образу противника.

Вплив на Суспільну Думку

Викривлення фактів може глибоко впливати на громадську думку, створюючи ілюзію інформованості, в той час як насправді аудиторія отримує спотворене уявлення про реальність. Це може призвести до формування глибоких упереджень і стійких міфів, які складнодебункнувати навіть після представлення правдивої інформації.

Важливість Критичного Мислення

Уміння критично аналізувати отриману інформацію і шукати різні джерела для повного розуміння подій є ключовим у запобіганні маніпуляціям через викривлення фактів. Навчання та інформування про ці методи можуть допомогти громадськості краще розпізнавати і протистояти маніпулятивним технікам.

3. Використання стереотипів

Використання стереотипів у мовній маніпуляції є одним з ключових інструментів, який дозволяє медіа та іншим комунікаторам швидко передавати певні ідеї та емоції, впливаючи на сприйняття та думки аудиторії через загальноприйняті образи та асоціації.

Стереотипи можуть бути використані в різних формах:

а. Етнічні та Гендерні Стереотипи:

- Створення або посилення образів, що відносяться до певних етнічних груп або статей, часто використовуючи клішовані і неправдиві характеристики для формування упереджень.

б. Професійні Стереотипи:

- Популяризація певних стереотипних уявлень про професії (наприклад, вчителі як нудні, поліцейські як корумповані), що може впливати на ставлення до людей цих професій.

в. Соціальні Стереотипи:

- Використання загальноприйнятих уявлень про соціальні класи або «типи» людей для підкріплення соціальних бар'єрів або стимулювання соціальної ізоляції.

Приклади застосування

Реклама:

- В рекламі часто можна побачити використання стереотипів для швидкого звернення до цільової аудиторії, наприклад, показ жінок переважно в ролях домогосподарок або чоловіків як «сімейних годувальників».

Політичні Кампанії:

- Політичні стратегії часто включають використання стереотипів для мобілізації електорату або для дискредитації супротивників, використовуючи упереджене ставлення до певних груп або ідеологій.

Вплив на Суспільну Думку

Використання стереотипів може глибоко впливати на суспільну думку, формуючи уявлення та ставлення, які можуть бути далекими від об'єктивної реальності. Ці уявлення часто є стійкими та важкими для зміни, навіть за наявності контраргументів або нової інформації.

Значення Освіти та Критичного Мислення

Просвітницька робота та навчання критичного мислення є ключовими в антидоті проти маніпулятивного використання стереотипів. Здатність розпізнавати та критично оцінювати стереотипні зображення допомагає індивідам уникнути некритичного прийняття спотворених уявлень та сприяє більшій соціальній толерантності та розумінню.

4. Мовні евфемізми

Мовні евфемізми використовуються у мовній маніпуляції як спосіб замаскувати негативні, вульгарні або неприємні аспекти реальності за допомогою м'якших, більш прийнятних або нейтральних висловлювань. Цей метод може сприяти створенню більш позитивного або прийнятного іміджу подій, дій, або явищ, тим самим впливаючи на публічне сприйняття.

Евфемізми можуть бути використані в різних контекстах:

а. Політичні Евфемізми:

- Вживання більш м'яких термінів для опису контроверсійних актів або політик, наприклад, «колатеральний ущерб» замість «вбивства цивільних».

б. Соціальні Евфемізми:

- Використання висловів, що зменшують негативне сприйняття неприємних аспектів суспільства, таких як «міжнародне переміщення робочих місць» замість «виведення робіт за кордон».

в. Економічні Евфемізми:

- Опис економічних процесів в м'яких термінах для мінімізації паніки або страху, наприклад, «економічне уповільнення» замість «криза».

Приклади застосування

ЗМІ та Реклама:

- Евфемізми часто використовуються в рекламі для поліпшення іміджу продуктів або послуг. Наприклад, «передвищена ціна» може бути представлена як «інвестиційна можливість».

Корпоративна Комунікація:

- Компанії можуть використовувати евфемізми для опису негативних подій, таких як звільнення працівників, що називається «оптимізацією штату».

Вплив на Суспільну Думку

Використання евфемізмів має значний вплив на громадську думку, оскільки воно може значно змінювати емоційний відгук на інформацію. Заміна прямих та ясних термінів на більш м'які або відволікаючі може зменшити сприйняття ризику або негативу, що сприяє більшій прийнятності непопулярних заходів або продуктів.

Значення Освіти та Критичного Мислення

Освіта та критичне мислення є важливими для розуміння та ідентифікації використання евфемізмів у повсякденному спілкуванні та медіа. Навчання впізнавати ці техніки може допомогти людям критично аналізувати інформацію, яку вони споживають, і уникати некритичного прийняття спотвореної або маніпулятивної інформації.

5. Повторення

Повторення є одним з найпотужніших інструментів мовної маніпуляції, використовуваним для закріплення певних ідей, стереотипів або висловлювань у свідомості аудиторії. Через постійне повторення, певні концепції або слова можуть стати «правдою» в очах публіки, незалежно від їхньої об'єктивної істинності або доказової бази.

Повторення може відбуватися в різних формах і контекстах:

а. Лінгвістичне Повторення:

- Використання одного і того ж слова, фрази або структури в різних варіантах протягом тексту або промови для підкріплення основної думки.

б. Психологічне Повторення:

- Закріплення певних ідей через їх регулярне вживання у медіа, рекламі, публічних виступах, що сприяє створенню асоціативних зв'язків у мозку слухачів.

в. Візуальне Повторення:

- Постійне відображення одних і тих же зображень, логотипів, брендів, або символів, яке впливає на визнання та емоційне сприйняття через візуальну пам'ять.

Приклади застосування

Політична Пропаганда:

- Повторення слоганів або ключових фраз в політичних кампаніях допомагає створити легко запам'ятовувані і емоційно заряджені образи; наприклад, «Ми зробимо Америку знову великою» відоме повсюдно за допомогою медіа та рекламних кампаній.

Реклама:

- Рекламні кампанії часто використовують повторення назв продуктів, слоганів або мелодій, щоб забезпечити високий рівень впізнаваності бренду і позитивне ставлення до нього.

Вплив на Суспільну Думку

Повторення має значний вплив на формування громадської думки:

- Створення «Правди»: Через постійне повторення, навіть неправдиві твердження можуть бути сприйняті як правда.

- Консолідація Влади: Повторення ідей чи образів може допомогти лідерам консолідувати своє становище в суспільстві, формувати публічну думку на свою користь.

Значення Освіти та Критичного Мислення

Освіта в галузі медіаграмотності та критичного мислення є критично важливою для того, щоб уникнути маніпуляцій через повторення. Навчання впізнавати і критично оцінювати повторювані інформаційні патерни може допомогти людям розрізнити маніпуляцію від інформування і виробити обґрунтоване розуміння різних питань.

6. Використання авторитетних джерел

Використання авторитетних джерел у мовній маніпуляції відіграє ключову роль у забезпеченні переконливості і довіри до переданої інформації. Цей метод включає посилання на осіб, інституції або документи, які мають високий ступінь довіри або репутабельності у суспільстві, для підтримки аргументації або позиції.

Техніки використання **авторитетних джерел**

а. Посилання на Експертів:

- Включення заяв або думок визнаних фахівців з різних областей для обґрунтування тез або висновків.

б. Цитування Наукових Досліджень:

- Використання результатів наукових досліджень або статистичних даних з репутаційних джерел для підкріплення інформації.

в. Посилання на Законодавство або Нормативні Акти:

- Цитування законів, офіційних документів або політичних рішень як базису для аргументації.

Приклади застосування

Медична Сфера:

- Використання мнень лікарів або наукових досліджень для підтримки аргументів щодо ефективності ліків або вакцин.

Політичні Дебати:

- Політики часто посилаються на відомих аналітиків або історичні приклади для зміцнення своїх аргументів під час дебатів або виступів.

Вплив на Суспільну Думку

Використання авторитетних джерел може суттєво вплинути на суспільну думку, оскільки люди схильні довіряти інформації, що підтримується «експертами» або науковими даними. Це створює можливість для маніпуляції, особливо якщо джерела використовуються вибірково або взяті з контексту.

Значення Освіти та Критичного Мислення

Освіченість і критичне мислення є необхідними для аналізу і верифікації авторитетних посилань:

- **Перевірка Джерел:** Навички перевірки і критичного оцінювання джерел дозволяють розпізнати маніпулятивне використання авторитетів.

- **Розуміння Контексту:** Здатність аналізувати контекст, в якому використовується джерело, може допомогти виявити можливі спотворення або неправдиві інтерпретації.

Цей метод мовної маніпуляції вимагає відповідального використання і освіченої критичної оцінки, щоб забезпечити точне і чесне сприйняття інформації серед широкої публіки.

7. Аналіз впливу мовної маніпуляції

Аналіз впливу мовної маніпуляції є важливою частиною соціальних наук, що досліджує, як мовні практики можуть впливати на поведінку, переконання та думки людей. Цей процес включає розуміння механізмів, через які мова впливає на індивідуальну та колективну свідомість, і як це може бути використане для досягнення певних цілей, таких як політичний контроль, комерційний успіх або соціальні зміни.

Ключові елементи **аналізу:**

а. Вивчення Механізмів Впливу:

- Розгляд того, як різні мовні техніки, включаючи використання евфемізмів, стереотипів, емоційного забарвлення та повторення, можуть впливати на сприйняття та поведінку.

б. Ідентифікація Цільових Груп:

- Аналіз, кого найбільше впливають маніпулятивні мовні практики, включаючи демографічні групи, такі як молодь, літні люди, освічені vs неосвічені тощо.

в. Оцінка Соціальних наслідків:

- Дослідження впливу мовної маніпуляції на соціальні норми, цінності та поведінку.

Аналіз як це може сприяти соціальній нестабільності, політичному поділу або культурному зміщенню.

Методи Дослідження

Контент-аналіз:

- Використання контент-аналізу для систематичного вивчення текстів, промов, медіа з метою ідентифікації і аналізу маніпулятивних мовних елементів.

Експерименти:

- Проведення контрольованих експериментів для вимірювання впливу специфічних мовних конструкцій на емоції, рішення або переконання учасників.

Опитування та Інтерв'ю:

- Збір даних через опитування та інтерв'ю для з'ясування, як люди сприймають та реагують на маніпулятивні мовні практики у своєму повсякденному житті.

Приклади Впливу

Політична Маніпуляція:

- Використання мовних маніпуляцій для формування публічної думки на підтримку або проти політичних фігур або політик. Наприклад, повторення негативних міток може вплинути на виборчі уподобання.

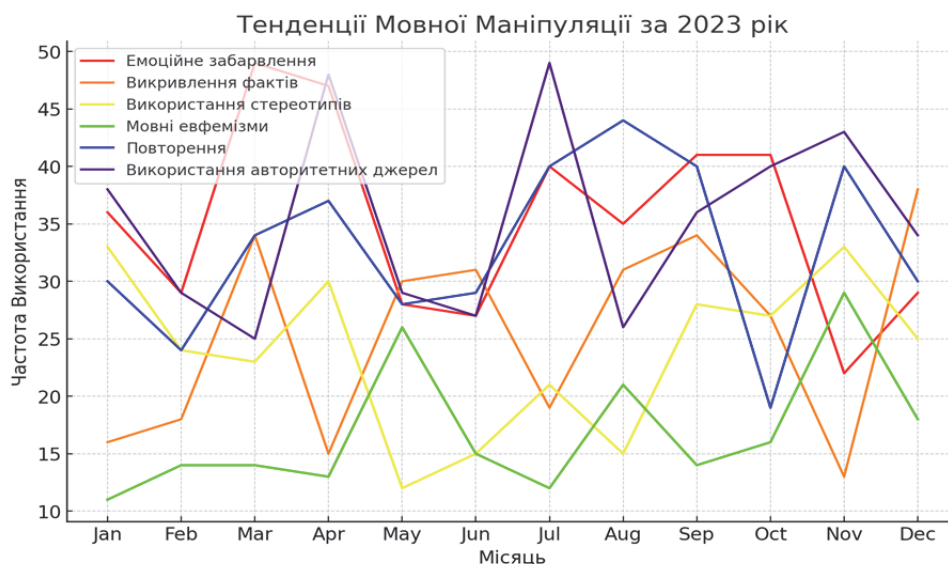
Рекламний Вплив:

- Вплив на споживачів через мовні стратегії в рекламі, які спонукають до покупки за допомогою позитивних асоціацій та емоційного забарвлення.

Важливість Вивчення та Заходи Протидії

Вивчення впливу мовної маніпуляції є критично важливим для розуміння сучасних соціальних процесів і для розробки стратегій протидії маніпулятивним технікам. Освіта та підвищення медіаграмотності можуть допомогти зміцнити критичне мислення та зменшити вразливість перед маніпуляціями.

Статистика

Частота Використання Методів Мовної Маніпуляції у 2023 Році

Висновки

Маніпуляція за допомогою мови є дуже потужним інструментом впливу на громадську думку та індивідуальні рішення. Вивчення методів мовної маніпуляції, таких як емоційне забарвлення, викривлення фактів, використання стереотипів, та мовні евфемізми, дозволяє краще розуміти механізми інформаційного впливу та їх вплив на суспільство.

Емоційне забарвлення і викривлення фактів є особливо значущими методами, оскільки вони здатні не тільки формувати думки, але й викликати сильні емоційні реакції, які можуть вести до радикальних рішень та дій. Використання стереотипів допомагає сформувати та закріпити в головах аудиторії певні образи, що упрощає маніпуляцію. Мовні евфемізми, в свою чергу, зменшують перцепційну агресивність інформації, що дозволяє м'яко впроваджувати ідеї, які можуть бути відторгнуті при більш прямому висловлюванні.

Це особливо актуально в умовах сучасного інформаційного простору, де медіа та політичні організації мають значні ресурси та технології для розповсюдження своїх повідомлень. Активне використання цих методів може призводити до значної поляризації суспільства, спотворення загальноприйнятих норм та цінностей.

Освіта та критичне мислення грають ключову роль у захисті від маніпуляцій. Важливо, щоб кожна особа могла аналізувати отриману інформацію, виявляти упередженість і не допускати некритичного сприйняття будь-яких даних. Навчання розпізнавати та розуміти механізми маніпуляції є невід'ємною частиною сучасної освіти, спрямованої на формування відповідального та освіченого громадянина.

З огляду на це, ця магістерська робота не тільки розкриває методи маніпуляції, але й підкреслює необхідність їх розуміння та вміння протистояти їм у повсякденному житті.

Список використаних джерел

1. Алексієвцев О. М. (2012). Історія та сучасність політичної лінгвістики. Україна-Європа-Світ: міжнародний збірник наукових праць : присвячується Євро – 2012. Тернопіль: ТНПУ, Вип. 9 : Україна-Європа-Світ : творимо історію разом. С. 248–255.
2. Бернейс, Едвард (1928). Пропаганда.
3. Кривенко С.-В. О. (2016) Семантична парадоксальність політичного дискурсу: автореф. дис. канд. політ. н. : спец. 23.00.01 «Теорія та історія політичної науки». Львів: 209 с.
4. Лакофф, Джордж і Джонсон, Марк. (1980). Метафори, якими ми живемо.
5. Оруелл, Джордж. (1949). «1984»
6. Палій Г. М. Мовно-стилістичні особливості публічних виступів політиків. URL: <https://jlingst.donnu.edu.ua/article/view/9624>
7. Українські медіа, ставлення та довіра у 2023 році. Детектор медіа. URL: <https://detector.media>
8. Українські медіа та війна. Підсумки моніторингу ІМІ 2022 року. Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua>
9. Українські медіа та війна. Підсумки моніторингу ІМІ 2023 року. Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua>
10. Українські медіа: проблеми та перспективи. Детектор медіа. URL: <https://detector.media>
11. Чалдині, Роберт. Психологія впливу.
12. Томпсон, Марк. (2016). Добре кажучи: Як перемагати з допомогою слова.

Робота виконана під науковим керівництвом, канд. філол. наук, доцента ПРИМИ В. В.

ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ТЕМАТИКИ

СОРОКА Т., 1 курс ФТМ ДТЕУ,
спеціальність «Філологія», освітня програма «Прикладна лінгвістика
(політична лінгвістика, англійська мова)»

Стаття присвячена дослідженню лінгвістичних аспектів перекладу текстів суспільно-політичної тематики. Наявний аналізує особливостей перекладу політичних текстів з урахуванням їх впливу на сприйняття та інтерпретацію мовної інформації. В статті розглядаються методи та стратегії перекладу, специфіка вибору лексики та граматичних конструкцій у контексті політичних комунікацій. Також увага приділяється важливості культурного контексту та ідіоматичних виразів у перекладі політичних текстів. Дослідження спрямоване на виявлення та розуміння ключових аспектів перекладу у сфері суспільно-політичної комунікації з метою покращення якості міжмовних текстів у даній сфері.

The article is devoted to the study of linguistic aspects of translation of texts on socio-political topics. There is an analyses the peculiarities of translating political texts with regard to their impact on the perception and interpretation of linguistic information. The article discusses translation methods and strategies, the specifics of the choice of vocabulary and grammatical constructions in the context of political communications. Attention is also paid to the importance of cultural context and idiomatic expressions in the translation of political texts. The study is aimed at identifying and understanding the key aspects of translation in the field of socio-political communication in order to improve the quality of interlingual texts in this area.